

Göteborgs Stad

Stadsbyggnadskontoret

Samrådsredogörelse

Koncept 2016-08-12
Datum: 2016-08-30
Diarienummer: 0616/14

Åsa Åkesson
Telefon: 031-368 19 52
E-post: fornamn.efternamn@sbk.goteborg.se

Detaljplan för Förlängning av Hornsgatan inom stadsdelen Gamlestaden i Göteborg

---

Samrådsredogörelse

Genomförande

Byggnadsnämnden beslöt den 11:e oktober 2009 att genomföra samråd för detaljplane-förslaget ”Bostäder mm inom kv Gösen och Makrillen i Gamlestaden”. Planförslaget har sänts för yttrande enligt bifogad lista över samrådskrets, bilaga 1, under tiden 15:e augusti – 25:e september 2012.

Förslaget har varit utställt på stadsbyggnadskontoret och på stadsdelsbiblioteket. Efter samrådet har detaljplanen delats upp i tre delar, då förutsättningarna för fortsatt planarbete och genomförande är olika för de olika delarna. Denna detaljplan, ”Förlängning av Hornsgatan”, omfattar en mindre del av samrådsförslaget som ligger söder om Artillerigatan. I planen ingår del av Hornsgatan, förlängningen av denna mot Byfogdegatan i söder samt infart från Hornsgatan till kvarteret Gösen via Kullagergatan.

Sammanfattning

Flera inkomna synpunkter gäller efterfrågan av ytterligare utredningar avseende luftmiljön, geoteknik, dagvatten och påverkan på Sävån samt att trafikstrukturen inte tillräckligt tydligt beskrivits i planbeskrivningen.

Kontoret har bedömt att den geotekniska utredningen och dagvattenutredningen ska kompletteras, och att en separat MKB behövs för denna detaljplan. I planarbetet med detaljplanen för kv Makrillen har en fördjupad analys av luftmiljön gjorts. Kontoret har bedömt att den ger tillräckligt underlag också för denna detaljplan.

Framförda synpunkter har i övrigt till stor del kunnat beaktas genom mindre ändringar i planhandlingarna.

Kopior av samtliga yttranden har överlämnats till fastighetskontoret, fastighetsägare och berörda konsulter för kännedom och ev. beaktande vid planens genomförande.

Inkomna synpunkter för samråd och stadsbyggnadskontorets kommentarer

Inkomna synpunkter har sammanfattats nedan. Då remissvaren från samrådet till största delen berör delar av samrådsförslaget, som inte ingår i detaljplan för ”Förlängning av Hornsgatan”, har i huvudsak endast de synpunkter som är relevanta för denna detaljplan sammanfattats och kommenterats här. För övriga synpunkter med kommentarer hänvisas till samrådsredogörelser för detaljplaner för ”Bostäder mm i kv Makrillen” och ”Bostäder mm vid kv Gösen”.

Personnamn anges inte. Synpunkterna finns i sin helhet på stadsbyggnadskontoret.

Kommunala nämnder och bolag m.fl.

1. Fastighetsnämnden

Fastighetsnämnden tillstyrker planförslaget och anser att ett genomförande av planförslaget bidrar till en attraktiv förnyelse av stadsmiljön i Gamlestaden.

En förutsättning för att detaljplanen ska kunna antas är att ett genomförandeavtal upprättas mellan kommunen och SKF, där bolaget tar på sig sin andel av den exploateringsrelaterade delen av trafikaneläggingskostnaderna.

Planekonomin bedöms godtagbar där inkomsterna beräknas överstiga utgifterna.

2. Göteborg Energi AB (fjärrvärme)

Synpunkterna gäller endast kvarteret Makrillen och ledningsrätt inomhus i byggnader som ska rivas i kvarteret Gösen och är inte relevanta för denna detaljplan.

3. Göteborg Energi Gothnet AB

GothNet har inget att erinra.

4. Göteborg Energi Nät AB (GENAB)

GENAB påpekar att denna detaljplan hänger ihop med detaljplanen för Gamlestads Torg och att det är synnerligen viktigt för båda planernas genomförande att den tekniska infrastrukturen samplaneras.

Ett u-område i väst-östlig riktning måste ritas in i kartan då detta är en förutsättning för byggnationen i området. Också u-områden i lokalbroar och lokalgator söder om Sävåen behövs. Då det gamla industrinätet försvinner från området måste förstärkningar av elnätet göras från väster med nya kablar.

I övrigt gäller synpunkterna elnät inom kvarter och är inte relevanta för denna detaljplan.

Kommentar: Det finns möjlighet att dra ledningar i väst-östlig riktning i Artillerigatan samt i syd-nordlig i tvärgående lokalgator och broar.

5. Göteborg Hamn

Göteborg Hamns synpunkt gäller buller från godstransporter på vägar utanför planområdet och är inte relevant för denna detaljplan, som inte innehåller några berörda bostäder.

6. Kretsloppskontoret

Kretsloppskontoret anser att det är bra att en utförlig dagvattenutredning är gjord för området.

Övriga synpunkter gäller återvinningsplatser i kvarter och är inte relevanta för denna detaljplan.

7. Kulturnämnden

Kulturnämnden har inget att erinra mot planförslaget.

8. Lokalnämnden

Lokalnämnden uppmärksammar de delar i detaljplanen som bedöms få konsekvenser för förvaltningens uppdrag, vilket inte är relevant för denna detaljplanplan.

9. Miljö o klimatnämnden

Miljö o klimatnämnden är positiv till den föreslagna stadsförnyelsen. Genom den nya planen för närbelägna Gamlestadstorget finns det förutsättningar för att leva hållbart genom en god transporttillgänglighet och tillgänglighet till kommersiell och kommunal service. Men med en tät urban struktur är det ofta svårt att skapa en god lokal miljökvalitet främst avseende luftkvalitet och ljudmiljö. Planen innebär utmaningar i fråga om skydd av Säveån, naturmiljö, förorenad mark med mera. Fortsatt arbete krävs för att skapa lösningar för god boendekvalitet och skydd för naturen. Nämnden tillstyrker fortsatt planarbete under förutsättning att förvaltningens synpunkter beaktas.

Luftkvalitet: För att garantera att miljö kvalitetsnormen för partiklar inte kommer att överskridas, behöver utställningshandlingen redovisa vilka åtgärder som staden ska genomföra för att förhindra detta.

Säveån: Planhandlingen bör kompletteras med en bedömning av hur planen kan komma att påverka möjligheten att följa miljö kvalitetsnormer för fisk- och musselvatten.

Miljöförvaltningen kommer att hantera synpunkter angående Säveån i tillståndsprocessen.

Dagvatten: Mot bakgrund av Säveåns känslighet och värden anser förvaltningen att planen ska kompletteras med en planbestämmelse för dagvatten, i enlighet med de förslag som ges i dagvattenutredningen. Det är viktigt att krav på dagvattenåtgärder ställs i bygglovskedet.

Naturmiljö: För att skydda naturmiljön, vegetation i direkt anslutning till eller i närheten av ån, är det viktigt att de skadeförebyggande åtgärder som har föreslagits i miljökonsekvensbeskrivningen följs noggrant.

Göteborgs stads miljö kvalitetsmål: Planbeskrivningen bör kompletteras med en avstämning mot Göteborgs miljö kvalitetsmål.

I övrigt behandlar synpunkterna aspekter beträffande buller, föroreningar och avfallshandling i kvarteren och är inte relevanta för denna detaljplan.

Kommentar: En kompletterande utredning angående partikelhalter (PM10) i gaturummet har gjorts för Artillerigatan i samband med detaljplanen för kv Makrillen. Den visar att halternas högsta dygnsmedelvärde klart understiger miljö kvalitetsnormen för hela gaturummet år 2020, trots ett scenario med sandning och dagens dubbdäcksförekomst.

Planen kommer att kompletteras med uppgifter som rör Säveån och som behandlas i tillståndprocessen hos mark- och miljödomstolen.

Detaljplanen omfattar enbart allmän plats. Dagvattnet ska hanteras inom lokalgatan.

Planbeskrivningen kommer att kompletteras med en avstämning mot Göteborgs miljö kvalitetsmål.

10. Nämnden för Göteborg Vatten

Nämnden har lämnat följande uppgifter:

Dricksvattenledningar finns utbyggt i Artillerigatan och Ryttmästaregatan. Spillvattenledningar finns i Artillerigatan, Hornsgatan, Säveåns Strandgata och Ryttmästaregatan i anslutning till planområdet. Det förutsätts att grundläggningen för nya broar anpassas så att spillvattenledningen ej behöver flyttas.

Dagvattenledningar finns i Hornsgatan, Säveåns Strandgata och Ryttmästaregatan i anslutning till planområdet. Den naturliga avledningen med självfall från kvarteret Gösen är mot väster till anslutningspunkt vid Hornsgatan i planens sydvästra hörn.

För att kunna erbjuda nya fastigheter anslutning till allmän VA-anläggning krävs dock kompletterande utbyggnad. Nytt ledningsnät förläggs till planerade lokalgatan.

Dagvattenhanteringen inom området skall utföras så att tillsynsmyndighetens krav uppfylls och negativ påverkan på Säveån minimeras.

Slutsatser från dagvattenutredningen bör framgå av plankarta och bestämmelser.

Kommentar: Detaljplanen omfattar enbart allmän plats. Dagvattnet ska hanteras inom lokalgatan. Planbeskrivningen uppdateras med slutsatser av dagvattenutredning. Anpassning vid grundläggning av ny bro ska ske så att spillvattenledning söder om Säveån inte behöver flyttas.

11. Park och Naturnämnden

Planförslagets överensstämmelse med förvaltningens parkplanering och kommer, så länge försiktighetsprincipen vid ingrepp nära Säveån tillämpas, att medföra en stor förbättring av Gamlestadens rekreativmöjligheter.

Genom planen kommer Säveåns norra strand att bli tillgänglig för allmänheten och det kommer, genom flera nya detaljplaner, att kunna bli ett fint promenadstråk ända från Göta Älv till gränsen mot Partille och vidare upp till Jonsered. Ett långt stråk kan skapas, om detaljplanerna öster och väster om den aktuella ytan tillvaratar den möjligheten.

Eftersom närheten till Säveån innebär svåra grundläggningsförhållanden kan förstärkningsarbeten behöva göras. Säveån är ett Natura 2000-område och sådana åtgärder måste därför göras med stor hänsyn tagen till dessa naturvärden. I de partier som redan erosionsskyddats, kan förbättringar göras genom planteringar och bottenstenar. Strandskyddet är begränsat till strandlinjen.

I övrigt behandlar synpunkterna aspekter beträffande användning och utformning av kvarter och är inte relevanta för denna plan.

Kommentar: Noteras

12. Räddningstjänsten i Storgöteborg

Räddningstjänsten påpekar att fler brandposter troligtvis kommer att behövas inom området. Området ligger nära SKF:s anläggning, vilket klassas som en Seveso-anläggning samt nära Sävenäs Rangerbangård vilket är farligt verksamhet enligt LSO 2:4. I planhandlingarna bör man översiktligt ta ställning till den risk som kommer från dessa anläggningar och som påverkar området.

Kommentar: Denna detaljplan innehåller ingen bebyggelse som kan påverkas av anläggningarna.

13. Stadsdelsnämnden i Östra Göteborg

Stadsdelsförvaltningen tillstyrker fortsatt planarbete för kvarteret Gösen samt Sävån. Synpunkterna behandlar i huvudsak kvarteren och utformning av Artillerigatan och är inte relevanta för denna plan.

14. Trafiknämnden

Vad som gäller kv. Makrillen sammanfattas inte här.

Trafiknämnden har en positiv inställning till den föreslagna stadsförnyelsen, men anser att det är viktigt att synliggöra, att det krävs omfattande åtgärder i trafiksystemet för att hantera tillkommande trafik.

I det fortsatta detaljplanarbetet behöver det ekonomiska underlaget fördjupas och ansvaret för finansieringen av detaljplanen tydliggöras och beslut fattas om erforderliga drift- och underhållsmedel för tillkommande anläggningar som trafiknämnden skall förvalta.

Trafikkontorets synpunkter berör trafiksystemet i området och eventuella konsekvenser som kan bli en följd av detaljplanen.

De uppskattade trafikmängderna är lågt räknade och inte i nivå med vad som är brukligt vid motsvarande etableringar med bilorienterad handel. Planarbetet har i samverkan mellan kontoren inom kommunen samt exploitören utgått från förutsättningarna att 50 % av alla besökare till handelscentrat väljer kollektiva transportmedel, jämfört med annars antagna 20 % - 25 %. Den genomsnittliga besökstiden för bilburna kunder till handelscentret har antagits bli 75 min, medan 55 min uppmätts vid handelsområdet Frölunda torg. Om inte dessa antaganden faller ut blir en direkt konsekvens att den nya trafikstrukturen är underdimensionerad vilket kan resultera i fördröjning/stopp i trafiksystemet i området.

Gång och cykel: Längs med de nya tillfartsvägarna som kompletterar gatunätet för exploateringen planeras nya gång- och cykelbanor och en gång- och cykelbro över bangården kommer vara en förutsättning för detaljplanens genomförande.

Kollektivtrafik: Kollektivtrafikförsörjningen i området är mycket god och kommer att bli ännu bättre i och med utbyggnaden av en knutpunkten vid Gamlestads torg. Andelen resor med kollektivtrafik i området är hög idag och därför blir möjlig ökning relativt begränsad.

Biltrafik: Biltrafikens utveckling i området är beroende av många olika faktorer och är mycket komplex. Planerade utbyggnadsprojekt i närområdet kommer att generera mer trafik. Införandet av trängselskatt och dess effekter på trafiksystemet är ännu osäkert.

Trafikkontoret anser att den föreslagna nya trafikstrukturen för det planerade handelscentrat söder om Artillerigatan är i linje med det förarbete som gjordes inför detaljplanestarten. Dock medför den ökade handelsytan större krav på trimningsåtgärder och kompletterande åtgärder vid Munkebäcksmotet än det som tidigare diskuterats under detaljplanearbetet. Utöver trimningsåtgärder vid Munkebäcksmotet så förutsätter trafikkontoret att ett extra körfält i norrgående riktning anläggs från Munkebäcksmotet samt gatunätet kompletteras med två nya tillfarter från Byfogdegatan och Von Utfallsgatan via broar över Sävån till planområdet m.m. Detta är en förutsättning för planens genomförande. Detta medför att en gång- och cykelbro över bangården behöver byggas.

Föranlett av det ökade handelsytan har trafikkontoret påbörjat en ”kapacitetsstudie” för Munkebäcksmotet. Trafikverkets ställningstagande är avgörande för det fortsatta planarbetet.

Parkering: Trafikkontoret anser att en varaktig lösning för parkering skall redovisas tydlig, och att den föreslagna parkeringen öster om Ryttmästaregatan inte är ett alternativ som gynnar trafiksituationen vid Munkebäcksmotet.

Synpunkter på buller är inte relevanta för denna detaljplan.

Kommentar: Trafikkontoret medverkar i detaljplanearbetet och i det fortsatta arbetet med planen för kv Gösen kommer synpunkterna ovan att hanteras, ett arbete som redan påbörjats enligt ovan. Förlängningen av Hornsgatan utgör en länk i trafikstrukturen och bidrar till att fördela trafikflödena. Planbeskrivningen kommer att förtydligas med avseende på förutsättningar och konsekvenser för trafiken.

Statliga och regionala myndigheter m.fl.

15. Business Region Göteborg AB

Business Region Göteborg anser att planförslaget pekar på möjligheter att både knyta området till angränsande stadsdelar, och att utveckla kapaciteten för regionala kommunikationer och verksamheter med de pågående investeringarna i infrastrukturen.

Kommentar: Noteras.

16. Göteborgsregionen (GR)

GR anser att området har goda förutsättningar att utvecklas till ett regionalt handelscentrum för i första hand de nordöstra stadsdelarna och i mindre omfattning för de östra stadsdelarna, men pekar på att Gamlestaden kan komma att påverka och påverkas av det som idag sker i omlandet, t. ex vid Munkebäcksmotet och Allum.

GR:s synpunkter gällande trafik: I ett regionalt handelsperspektiv ska vi stimulera till en ökad andel kollektivtrafikresande. Kommer de nya tillfartsvägarna från söder via broar över Sävån vägar att även dimensioneras för gång- och cykeltrafik?

I övrigt handlar synpunkterna om kollektivtrafik, om utformningen av Artillerigatan och om parkstråket, vad som inte är relevant för denna detaljplan.

Kommentar: I trafikförslaget ingår en ny gång- och cykelbana längs Hornsgatan, vilket kompletterar cykelnätet i området samt ökar tillgängligheten för oskyddade trafikanter.

17. Lantmäterimyndigheten.

Lantmäterimyndigheten saknar uppgift i genomförandebeskrivningen om vem som bekostar och underhåller broar (W1).

I övrigt berör synpunkterna karttekniska frågor och genomförandefrågor som gäller kvarter och inte är relevanta för denna plan.

Kommentar: Aktuell bro ligger på allmän plats/lokalgata och bekostas och underhålls av staden. Genomförandebeskrivningen kommer att kompletteras med dessa uppgifter.

18. Luftfartsverket

Luftfartsverket har som sakägare av CNS-utrustning inget att erinra mot detaljplanen.

19. Länsstyrelsen

Länsstyrelsens fullständiga yttrande finns som bilaga 2.

Länsstyrelsen har tidigare i samband med både den fördjupade översiktsplanen för delar av Gamlestaden - Bagaregården och detaljplanen för Gamlestads Torg uttryckt sig positivt till den stadsomvandling som föreslås i Gamlestaden och anser att aktuell detaljplan för kv. Gösen och kv. Makrillen är en viktig del i denna omvandling. Genom att föra in nya verksamheter och bostäder kan området få liv och rörelse över hela dygnet. Detta kan vara positivt för att minska barriärer och öka tryggheten i stadsdelen.

Ett projekt i denna storlek, med närhet till vägar med höga trafikmängder, vattendrag som omfattas av Natura 2000 och skredkänsliga områden, förenas med flera svåra frågor.

Frågor som Länsstyrelsen bedömer måste hanteras på ett tillfredsställande sätt i det fortsatta planarbetet är:

- Natura 2000

Utöver Natura 2000-område omfattas planområdet av riksintresse för naturvård. En förutsättning för att planen ska kunna antas är att mark- och miljödomstolen lämnar tillstånd för verksamheter som berör Natura 2000-område och vattenverksamhet. Länsstyrelsen kommer att ta slutlig ställning till planerade åtgärder i samband med miljöprövningen.

Alternativa brolägen och brokonstruktioner behöver beskrivas mer ingående. Vilka alternativ till avschaktning i strandmiljöerna finns? Hur säkerställs att grönområdet sköts så att åns bevarandevärden förbättras? Bevarandet av skuggande träd bör säkerställas med planbestämmelse.

- Riksintresse får kommunikation (E20)

Länsstyrelsen saknar en trafikutredning och en analys av planförslagets konsekvenser på trafiksystemet i ett vitt perspektiv. Finns behov av åtgärder vid Munkbäcksmotet för att klara ökade trafikmängder? Särskilt bör konsekvenserna för väg E20 klargöras för att kunna bedöma om det finns risk för påtaglig skada för riksintresset för kommunikation.

- Buller

Inte relevant för denna detaljplan.

- Förorenad mark

Inte relevant för denna detaljplan.

- Geoteknik, risk för olyckor, översvämning och erosion

Länsstyrelsen anser att de geotekniska förhållandena samt riskerna för skred, översvämning och erosion är sådana att de måste klargöras och att nödvändiga åtgärder måste säkerställas i planen för att avgöra markens lämplighet. Det gäller geotekniska förutsättningarna för Sävveåns södra sida, för broar och lokalgator, det gäller områdespåverkan från område utanför planområdet, det gäller översvänningsrisken och eventuell påverkan med hänsyn till ökade vattennivåer på grund av klimatpåverkan och det gäller nödvändiga erosionsskydd.

Länsstyrelsen anser att det ska vara säkerställt vid planens antagande att marken är lämplig för sitt ändamål.

- MKN för luft

Länsstyrelsen önskar se en beskrivning av en handlingsplan, ett åtgärdsprogram, för hur kommunen avser att sänka partikelhalterna utmed de trafikerade gatorna.

- MKN får vatten samt fisk- och musselvatten

Syftet med MKN för vatten är att vattenkvaliteten ska förbättras, vilket innebär att kommunen bör förbättra dagvattenhanteringen, så att belastningen på Sävveån minskar markant. Dagvattenutredningen bör kompletteras.

- Mellankommunala frågor och regionala förhållanden

Inte relevant för denna detaljplan.

- Strandskydd

Kommunen måste redogöra för hur strandskyddet kommer att hanteras i den fortsatta planeringen.

Ovan nämnda punkter ingår i Länsstyrelsens prövningsrunder enligt PBL (1987:10) 12 kap. 1 §. Dessa måste därför hanteras på ett tillfredsställande sätt för att planen inte ska komma att prövas av Länsstyrelsen om den antas.

Övriga synpunkter gäller buller vid bostäder, föroreningar, handelsetableringen, naturskydd av allé, kulturmiljö samt sociala aspekter och berör kvarteren och är inte relevanta för denna detaljplan.

Kommentar: Detaljplanen kommer att kompletteras med de uppgifter länsstyrelsen önskar. De synpunkter som berör vattenverksamhet och Natura 2000-området kommer att hanteras i tillståndsprocessen hos mark- och miljödomstolen. Trafikens förutsättningar och konsekvenser kommer att utredas vidare i detaljplanen för kv Gösen, speciellt med hänsyn till påverkan på E20. Den geotekniska utredningen och dagvattenutredningen kommer att kompletteras och konsekvenserna av ökade vattennivåer på grund av klimatpåverkan kommer att analyseras.

20. Svenska kraftnät har inget att erinra.

21. Skanova Nätplanering Väst

Anläggning runt och inom aktuellt exploateringsområde består av genomgående markförlagda kablar och framgår av bifogade lägeskartor.

22. Trafikverket

Planområdet ligger i närheten av E20, Västra stambanan och Sävenäs rangerbangård, objekt som är av riksintresse för kommunikationer enligt miljöbalken. Exploateringen får inte påverka möjligheterna till drift, underhåll och framtida utveckling av dessa infrastrukturanläggningar.

Den föreslagna handelsetableringen kommer att förvärra trafikproblemen i stadsdelen. Den nya förbindelsen över Sävån riskerar att leda till ett ökat tryck på av- och påfarter vid Munkebäcksmotet på E20, som redan idag är hårt belastade. (Gäller inte denna detaljplan.)

Trafikverket efterlyser en tydlig illustration av befintlig och tillkommande förbindelser av gång- och cykelnätet, särskilt kring Sävån. Trafikverket anser att planförslagets konsekvenser för trafiksituationen måste utredas närmare och är framförallt angelägen om att planen redogör vilka konsekvenserna för trafiksituationen på E20 blir av exploateringen. Trafikverket vill ha en fortsatt dialog angående detta innan planen förs till utställning. Framförallt kan det antas bli problem vid på- och avfartsramperna vid Munkebäcksmotet. Trafikverket utesluter inte att det finns risk för påtaglig skada på riksintresset E20.

Trafikverket efterfrågar fullständiga uppgifter om kollektivtrafiken och om hur gång- och cykeltrafik genom området kommer att se ut, framför allt med tanke på skolvägar.

Trafikverket saknas förslag till åtgärder för att minska trafikflödena genom Gamlestaden och efterfrågar fullständiga uppgifter om kollektivtrafiken och om hur gång- och cykeltrafik genom området kommer att se ut.

Övriga synpunkter berör bullerpåverkan vid bostäder och är inte relevanta för denna plan.

Kommentar: Trafikens förutsättningar och konsekvenser utreds vidare i arbetet med detaljplanen för kv Gösen, speciellt med hänsyn till påverkan på E20. Planbeskrivningen kommer att förtydligas med avseende på detta.

23. Vattenfall

Vattenfall har inget att erinra då de inte har några anläggningar i området.

24. Västtrafik

Västtrafik ställer sig positiva till den föreslagna detaljplanen då området kan anses väl försörjt av kollektivtrafik. Övriga synpunkter berör föreslagen flytt av hållplatsläge och är inte relevanta för denna detaljplan.

Sakägare

25. SKF

SKF:s synpunkter rör huvudsakligen utformning av kvarteret Gösen och lokalgatan från Munkebäcksmotet och är inte relevanta för denna detaljplan.

26. SKF:s verkstadsklubb

Verkstadsklubbens synpunkter berör endast påverkan på den egna fastigheten och rör detaljplan för Bostäder mm vid kv. Gösen. De är inte relevanta för denna detaljplan.

Övriga

27. Göteborgs kyrkonämnd Svenska kyrkan, Nylöse församling

Synpunkt från Nylöse församling berör endast församlingens önskan om verksamhet i kvarter Gösen och är inte relevant för denna detaljplan.

28. Göteborgs Ornitologiska Förening (GOF)

GOF redogör för några synpunkter om kungsfiskaren i området. GOF kommenterar främst de störningar som kan tänkas uppkomma i Säveån.

Nedre delen av Säveån och Säveåns mynning utnyttjas av kungsfiskaren som födosöks- och övervintringslokal. Kungsfiskaren använder också Säveån, men även Göta älv, som transportled för att ta sig mellan lämpliga häckningslokaler och övervintringslokaler.

Potentiella hot mot kungsfiskaren som GOF ser i området, är främst att träd vid strandbrinken tas ner i samband med broprojektet. Kungsfiskaren sitter ofta på de trädgrenar som går ut över vattnet och spanar därifrån efter fisk. GOF ser därför positivt på att man försöker minimera antalet träd som tas ner, att man nyplanterar längs sträckor där få träd finns och att man anlägger tätare bestånd med både buskar och träd som kan utgöra skyddade födosöksmiljöer längs stranden. GOF framhåller att en bibehållen lång naturlig grönyta längs stranden kommer att begränsa störningar från människor för kungsfiskaren

Men med den frihöjd som angetts i planen anser GOF att riskerna vid överflygning av broarna är försumbara, men pekar på sådana risker som kollisioner med fordon, med inglasade räcken eller med brokonstruktioner.

Kommentar: Detaljplanen är begränsad till den nya gatan/bron och innebär att befintlig trädvegetation försvinner i detta avsnitt av stranden. Kompensation för detta sker först vid genomförandet av detaljplanen för kv Gösen, då nyplanteringar kan ske.

30. Boende på Brännåsvägen i Mölndal

Hen noterar att det för utformningen av gång- och cykelbana refereras till Norra Gårda och påpekar att den banan är alldeles för smal sitt ändamål. Hen anser att gång- och cykelstråket längs Säveån görs minst 50-70% bredare.

Kommentar: Gång- och cykelvägen längs ån ingår i parkstråket och kommer inte att utformas för snabb genomfarttrafik.

31. Boende på Anders Mattssonsgatan, Utby (2 skrivelser)

Hen anser att planen har flera positiva kvaliteter och ser positivt på att man valt att hantera detaljplanerna för kvarteret Gösen och Makrillen som en enhet för att få en bra helhetslösning. Synpunkterna gäller dels förutsättningarna för Gamlestaden i stort för att överbrygga barriärer och ge stadsdelen liv och dels specifika önskemål om utformning

av bebyggelsen, men inget som kan föras till Hornsgatans förlängning. Synpunkterna berör övergripande stadsbyggnadsfrågor och särskilt området kring Partihallsviadukten och är inte relevanta för denna plan.

Synpunkter som berör denna detaljplan:

Åtgärder mot emissionssidan genom lägre hastighetsbegränsning och bullerreducerande vägbeläggningar bör utredas.

Skrivelse 1 överensstämmer helt med synpunkter från föreningen YIMBO (nr 37).

Kommentar: Trafikens förutsättningar och konsekvenser utreds vidare i arbetet med detaljplanen för kv Gösen. Planbeskrivningen kommer att förtydligas med avseende på detta.

En kompletterande utredning angående partikelhalter (PM10) i gaturummet har gjorts för Artillerigatan i samband med detaljplanen för kv Makrillen. Den visar att halternas högsta dygnsmedelvärde klart understiger miljökvalitetsnormen för hela gaturummet år 2020, trots ett scenario med sandning och dubbdäcksförekomst.

32. Boende på Nilssonsberg, Annedal

Hen är verksam inom kommundelen och har därför intresse för utvecklingen av stadsdelen. Hen föreslår bebyggelse på de två befintliga parkeringsplatserna, dels norr om Artillerigatan, dels väster om Hornsgatan. Parkeringsplatsen vid Hornsgatan föreslås byggas med parkeringshus som skärmar av trafikbuller norrifrån och därmed höjer kvalitén på grönstråket.

Kommentar: En detaljplan kan endast styra över utvecklingen inom detaljplaneområdet och kan inte påverka utformningen av intilliggande områden. För delar av Gamlestaden – Bagaregården finns en fördjupad översiktsplan (2006) som ligger till grund för kommande detaljplaner inom området.

33. Boende på Lotta Svärdsgatan, Gamlestaden

Synpunkter endast beträffande sociala förhållanden i befintliga verksamheter utanför planområdet och är inte relevanta för denna detaljplan.

Kommentar: En detaljplan kan endast styra över utvecklingen inom detaljplaneområdet och kan inte påverka utformningen av intilliggande områden, men kommunen tror att en utveckling av Gamlestaden kommer att bidra till att stadsdelen kommer att upplevas som mer attraktiv.

34. Boende på Harald Stakegatan, Gamlestaden

Hen har haft svårt att nå någon på kontoret för att lämna synpunkter på olika projekt.

Flera synpunkter berör trafikstruktur norr om Artillerigatan, om den gatans utformning och om utformning av ny bebyggelse vid gatan och är inte relevanta för den här planen.

Ett par synpunkter rör Hornsgatan: Överfarten från Von Utfallsgatan till Hornsgatan (Shoppingcentrat) bör begränsas så att man bara kan köra tillbaka samma väg man kom för att minska trafiken på Artillerigatan.

Vid byggnationen bör åtgärder vidtas för att hålla ner bullret för arbetet då det kommer att pågå länge och har föregåtts av både "Röde orm", Partihallsförbindelsen och "Järnvägsbygget" och har redan påverkat boende under en lång tid.

Kommentar: Trafiken på Artillerigatan kommer att öka i viss mån, när Hornsgatan förlängs, men länken kommer i stort att bidra till en bättre fördelning av trafiken i Gamlestaden.

35. 35. Boende i Gamlestaden

Hen har endast synpunkter på spårvagnshållplatsens läge vid Artillerigatan vilket inte är relevant för denna detaljplan.

36. Boende på Fyrisvägen, Utby

Hen kräver en övergripande trafikplan med miljökonsekvensbeskrivning. En sådan plan behöver omfatta hela Gamlestaden och berörda stadsdelar öster och norr om Gamlestaden (Kortedala, Bergsjön, Utby, Kviberg – även Gråbo och norra Partille) och inte hanteras plan för plan. Den totala utbyggnaden inom denna del av Göteborg kommer att bli stor.

Hen kräver också att länken vid Mellbyleden till E20 utförs innan byggnation i Gamlestaden. Särskilt Utbyvägen är hårt utnyttjad idag men inte byggd för genomfartstrafik, utan går genom bostadsområden och idrottsområden med många barn i rörelse.

Kommentar: En detaljplan kan endast styra över utvecklingen inom detaljplaneområdet och kan inte påverka utformningen av intilliggande områden. Trafikens förutsättningar kommer dock att analyseras vidare i det fortsatta detaljplanearbetet för kv. Gösen.

37. YIMBY i Göteborg

Föreningen anser att planen har flera positiva kvaliteter och ser som positivt att kvarteren Gösen och Makrillen hanterats som en enhet för att få en bra helhetslösning.

Synpunkterna gäller dels förutsättningarna för Gamlestaden i stort för att överbrygga barriärer och ge stadsdelen liv och dels specifika önskemål om utformning av bebyggelsen och förbindelsen mot Munkebäcksmotet, men inget som kan föras till Hornsgatans förlängning och synpunkterna är därför inte relevanta för denna detaljplan.

Kommentar: En detaljplan kan endast styra över utvecklingen inom detaljplaneområdet och kan inte påverka utformningen av intilliggande områden.

38. Fastighetsägare i Gamlestaden

Föreningen ser övervägande positivt på förslaget till utveckling av kvarteren och tillstyrker fortsatt arbete med följande synpunkter:

Övriga synpunkter handlar om trafiksystemet norr om Artillerigatan och om förutsättningarna för handel i stadsdelen. Föreningen anser att en utförligare konsekvensanalys av de föreslagna åtgärderna och hur de påverkar trafikflödet i stadsdelen behövs. Synpunkterna är inte relevanta för denna detaljplan.

Ändringar

Stadsbyggnadskontoret bedömer att det med följande ändringar är lämpligt att gå vidare med förslaget.

Utöver mindre justeringar föreslås följande:

Planområdet utökas, för att omfatta hela partiet av Hornsgatan söder om Artillerigatan och för att kunna bredda gatan, så att alla trafikslag ges tillräckligt utrymme i en stadsmässig utformning.

Marie Tastare

Tf Planchef

Åsa Åkesson

Planarkitekt

L. NSSTYRELSEN
VXSTUA GÖTALANDS LX

Samhällsbyggnadsenheten
Nina Storsveen
Planeringsarkitekt FPRIMSA
010-22 44 792
nina.storsveen@lansstyrelsen.se

SAMRÅDS-
YTTRANDE
2012-10-03

Diarienummer
402-26021-2012
Dossienummer
F 2421

Sida
1(9)

stadsbyggnadskontoret
Box 2554
403 17 GÖTEBORG

Förslag till detaljplan för handel, bostäder mm inom kv Gösen och Makrillen inom stadsdelen Gamlestaden i Göteborgs Stad, Västra Götalands län

Handlingar daterade 2012-08-15 för samråd enligt 5 kap 20 § plan- och bygglagen (PBL 1987: 10)

Länsstyrelsens samlade bedömning

Länsstyrelsen har tidigare i samband med både den fördjupade översiktsplanen för delar av Gamlestaden-Bagaregården och detaljplanen för Gamlestads Torg uttryckt sig positivt till den stadsomvandling som föreslås i Gamlestaden. Aktuell detaljplan för kv. Gösen och kv. Makrillen, d.v.s. gamla SKF-området, är en viktig del i denna omvandling. Genom att få in nya verksamheter, som lockar många människor, och bostäder kan området få liv och rörelse över hela dygnet. Detta kan vara positivt för att minska barriärer och öka tryggheten i stadsdelen. Ett projekt i denna storlek, med närhet till vägar med höga trafikmängder, vattendrag som omfattas av Natura 2000 och skredkänsliga områden, fårenas med flera svåra frågor.

Frågor som Länsstyrelsen bedömer måste hanteras på ett tillfredsställande sätt i det fortsatta planarbetet är:

- Natura 2000
- Riksintresse för kommunikation (E20)
- Buller
- Förorenad mark
- Geoteknik, risk för olyckor, översvämning och erosion
- MKN för luft
- MKN för vatten samt fisk- och musselvatten
- Mellankommunala frågor och regionala förhållanden
- Strandskydd

Ovan nämnda punkter ingår i Länsstyrelsens prövningsrunder enligt PBL (1987:10) 12 kap. 1 §. Dessa måste därför hanteras på ett tillfredsställande sätt för att planen inte ska komma att prövas av Länsstyrelsen om den antas.

Motiv för bedömningen

Prövningsgrunder enligt PBL 12 kap. 1§

Natura 2000

Den aktuella delen av Säveån är ett Natura 2000-område och riksintresse för naturvård enligt miljöbalken (MB). Vidare gäller miljö kvalitetsnormer

(MKN) får fisk och musselvatten samt MKN enligt fårordning om förvaltning av kvaliteten på vattmiljön (se vidare avsnittet *MKN for vatten samt fisk- och musselvatten* nedan).

En förutsättning får att planen ska kunna antas är att mark- och miljödomstolen lämnar tillstånd enligt 7 kap 28a § MB (Natura 2000) och II kap MB (vattenverksamhet). Ansökan om dessa tillstånd söks gemensamt till domstolen. Länsstyrelsen kommer att ta slutlig ställning till planerade åtgärder i samband med miljöprövningen i mark- och miljödomstolen.

Länsstyrelsen ser det som positivt att kommunen avser att öppna upp strandområdet och göra det mer tillgängligt för allmänheten.

Länsstyrelsen anser att kommunen behöver beskriva alternativa broläggningar och brokonstruktioner på ett mer ingående sätt. Det anges i planhandlingarna att vissa brokonstruktioner har valts bort, exempelvis bro utan stöd i vatt-net. Anledningen till varför detta alternativ har valts bort måste motiveras tydligare. Hur stor blir kostnadsökningen för bro utan stöd i relation till valet av en får miljö mer skonsammare utformning och kostnaderna för eventuella kompensationsåtgärder/skyddsåtgärder? Behovet av skyddsåtgärder kan bli omfattande får att minimera intrång i Sävås Natura 2000-område.

Planbeskrivningen och den geotekniska utredningen anger att avschaktning krävs i strandmiljöerna. Vilka alternativ finns till avschaktning i strandmiljöerna och hur kommer kommunen säkerställa att grönområdet längs med Sävås strand sköts på ett sådant sätt att förutsättningarna för Sävås bevarandevärden förbättras?

Kommunen nämner att kompensationsåtgärder kan genomföras men har inte redovisat var. Länsstyrelsen ser gärna att ett sådant förslag redovisas. Finns det möjlighet att genomföra biotopsförbättrande åtgärder längs med Sävås södra strand? Att förstärka och utveckla kantzonen och skuggeffekten på södra sidan av ån kan vara ett exempel på positiv åtgärd. I det utpekade parkområdet anser Länsstyrelsen att bevarandet av skuggande träd bör säkerställas med planbestämmelse.

Riksintresse för kommunikation och övriga trafikfrågor

Inom planområdet föreslås bl.a. ett regionalt handelscentrum med cirka 72 000 m² verksamhetsyta samt 50 000 m² bostadsyta. För att klara parkeringsbehovet inom planområdet krävs drygt 1800 bilplatser. Trots förbättringsåtgärder får kollektivtrafiken komma troligen den föreslagna etableringen att generera en stor del biltrafik. Länsstyrelsen saknar dock en trafikutredning i samband med detaljplanen.

Detaljplanen beräknar att trafikflödet på Artillerigatan kommer att ligga på 20 000 fordon/dygn år 2020. Detta var dock den trafikmängd som fanns på Artillerigatan redan år 2006, enligt den fördjupade översiktsplanen. Vidare bedöms det i den fördjupade översiktsplanen att antalet fordon kommer att öka med mellan 5000-9000 fordon/ÅMVD när bl.a. Kviberg, Gamlestaden

och Bellevue samt andra områden i Kortedala kompletteras med ny bebyggelse. I tillägg till denna bedömning har handelsytorna i detaljplanen fördubblats jämfört med den fördjupade översiktsplanen.

I den fördjupade översiktsplanen anges även att kapaciteten i bl.a. Munkebäcksmotet är låg. Dock påtalas vikten av en koppling till Munkebäcksmotet för att skapa fysiska samband mellan Gamlestaden, Nya Kulan (aktuellt planområde) och de östra stadsdelarna. I planhandlingarna föreslås bl.a. en ny vägförbindelse, över Sävån, mellan Ryttmästaregatan och Munkebäcksmotet. Hur har en sådan vägförbindelse studerats? Finns behov av åtgärder vid Munkebäcksmotet för att klara den ökade trafikmängden som förslaget troligen innebär?

En ytterligare fråga kring anslutningen till Munkebäcksmotet är även hur detta i så fall påverkar väg E20, som är av riksintresse för kommunikationer. Länsstyrelsen anser att dessa frågor behöver studeras för att kunna bedöma om det föreligger någon risk för påtaglig skada på riksintresset.

I planbeskrivningen beskrivs den östra tillfarten, från söder, som en ren transportväg, främst avsedd för biltrafik. För att ytterligare förstärka de fysiska kopplingarna mellan Gamlestaden och de östra stadsdelarna, så som beskrivs i den fördjupade översiktsplanen, anser Länsstyrelsen att en trafikutredning även behöver studera möjligheterna till att utnyttja denna väg även för kollektivtrafik samt gång- och cykeltrafik.

I planhandlingarna beskrivs trafikförhållandena på en mycket lokal nivå. Länsstyrelsen saknar en analys av planförslagets konsekvenser på trafiksystemet i ett vidare perspektiv, mycket med hänsyn till planens syfte om att skapa ett regionalt handelscentrum.

Hälsa och säkerhet- Buller

Länsstyrelsen anser att det är svårt att kunna bedöma bostädernas placering ur bullersynpunkt, utifrån det underlag som finns i samrådshandlingarna. Från det redovisade underlaget verkar det inte som att bostäderna mellan Kullagergatan och Sävån klarar riksdagens riktvärden för trafikbuller. Länsstyrelsen bedömer dock att aktuellt planområdet är så beläget att avsteg kan tillämpas i enlighet med *Boverkets allmänna råd 2008:1 -Buller i planeringen*. Trots denna utgångspunkt är det svårt att bedöma om föreslagna bostäder inom denna del av planområdet klarar att leva upp till *Boverkets allmänna råd*. Illustrationen som ligger till grund för bullerberäkningarna har en annan utformning än den som redovisas på illustrationsritningen. I planbeskrivningen anges att det krävs särskilda bullerskyddsåtgärder för att klara en så kallad ljudämpad sida. Det anges dock inte vilka åtgärder som ska genomföras.

För området norr om Artillerigatan saknas en bullerutredning i det material Länsstyrelsen har fått ta del av, förutom en mycket kort sammanfattning i planbeskrivningen. Alternativ B verkar vara något bättre jämfört med alternativ A men även här är det svårt att göra en bedömning utifrån underlaget.

Inom detta område planeras dessutom för en förskola, vilket innebär att det är särskilt viktigt att klara en bra ljudmiljö. Beteckningen S har använts för nästan hela området i alternativ A. Länsstyrelsen anser att det bör preciseras närmare var förskolan ska ligga, så att man garanterar att den får en så bra placering som möjligt ur luft- och bullersynpunkt

De beräkningar som redovisas för detta område är för väg- och järnvägsbuller. Länsstyrelsen saknar en redovisning av buller från verksamheter på andra sidan Säveån, exempelvis SKF. I planbeskrivningen beskrivs koti buller från en pumpstation söder om ån. Länsstyrelsen anser att kommunen behöver tydliga om inget ytterligare verksamhetsbuller kommer från verksamheterna söder om Säveån. Om så är fallet vad kommer de planerade bostäderna att få för konsekvenser för verksamheterna söder om ån? Om dessa verksamheter ska finnas kvar är det viktigt att förutsättningar finns för detta och att den nya markanvändningen inom planområdet inte hindrar detta.

Länsstyrelsen anser att bullerutredningen behöver kompletteras för att visa lösningar och placeringar av byggrätterna för bostäder, så att *Boverkets allmänna råd 2008:1 -Buller* i planeringen uppnås. Vilka skyddsåtgärder som krävs behöver redovisas i planbeskrivningen och eventuellt säkerställas i planen.

Länsstyrelsen efterlyser även en helhetsbedömning av bullerförhållandena, där väg-, järnvägs- och verksamhetsbuller finns beskrivna.

Hälsa och säkerhet-Förorenad mark

Länsstyrelsen anser att uppgifterna om markmiljöundersökningarna är otillräckliga. I planbeskrivningen anges att markmiljöundersökningar ska genomföras innan schaktningsarbeten. Utifrån dessa kommer rekommendationer för hur eventuella förorenade massor ska hanteras. I genomförandebeskrivningen anges att markmiljöundersökning har utförts inom fastigheten Gamlestaden 2:9 i kv. Gösen. Vidare anges att en markmiljöundersökning ska genomföras inom kv. Makrillen under tredje kvartalet 2012. På plankartan har planbestämmelsen *"Inför schaktning och rivning ska i samråd med miljöförvaltningen provtagning göras av mark respektive byggnader och anläggningar"*.

Länsstyrelsen anser att alla markmiljöundersökningar som krävs för att kunna bedöma om marken är lämplig för föreslaget ändamål ska vara genomförda innan planen antas. Dock kan själva saneringsåtgärden hänskjutas genom ett villkorande om att bygglov inte får ges innan en markförörening har avhjälpats (5 kap. 8§ PBL 1987:10).

Vidare anser Länsstyrelsen att resultaten av genomförda undersökningar ska redovisas i planbeskrivningen.

Geoteknik, risk för olyckor, översvämning och erosion

Inför yttrandet över aktuell detaljplan har Länsstyrelsen hört Statens Geotekniska Institut (SGI) avseende geotekniska säkerhetsfrågor.

De geotekniska fåtundersökningarnas omfattning bedöms vara tillräcklig för planskedet. Vald erforderlig säkerhetsfaktor har valts i den nedre delen av intervallet för nyexploatering enligt skredkommissionens rapport 3:95 (fördjupad utredning). SGI delar denna bedömning men Rapport IEG 4:2010 alternativt Rapport IEG 6:2008, rev B, bör nu tillämpas. IEG 4:2010 har ersatt skredkommissionens rapport. I det aktuella fallet påverkas inte vald erforderlig säkerhet om IEG Rapport 4:2010 tillämpas. I kombinerad analys har laster inte medräknats. SGI anser att permanenta laster ska ingå i analysen. Trafiklaster kan hanteras i enlighet med TKGeo. Länsstyrelsen gör ingen annan bedömning.

Den geotekniska stabilitetsutredningen visar att stabiliteten inte är tillfredsställande för *befintliga* förhållanden utmed Säveån norra sida. Man har visat på ett område med sekundär och primär skredrisk som når ca 30-40 meter in från åns slänkrön och att stabilitetsförbättrande åtgärder är nödvändiga. SGI instämmer i gjorda bedömningar men anser att laster ska hanteras som angetts ovan. Länsstyrelsen gör ingen annan bedömning.

I planhandlingarna har stabilitetsåtgärder i form av avschaktningar samt utläggning och förbättring av erosionsskydd föreslagits. Åtgärder som föreslås i det geotekniska PM:et verkar följa de illustrationsförslag som finns/förmitts. SGI och Länsstyrelsen delar bedömningen att åtgärder är nödvändiga för att uppnå tillfredsställande stabilitet men anser att de åtgärder som föreslås ska vara anpassade till byggrättens maximala utnyttjande samt vara säkerställda i planen.

Det saknas en geoteknisk bedömning av lokalgatans bro och Säveåns södra sida i detaljplanens västra del. De geotekniska förutsättningarna och stabiliteten måste klarläggas även inom denna del. Krävs åtgärder ska dessa säkerställas i planen. För lokalgata samt broar inom övriga detaljplaneområdet redovisas i det geotekniska PM:et att åtgärder krävs för vissa delar bl.a. för att stabiliteten ska vara tillfredsställande. Detta verkar inte vara säkerställt i planen.

Planområdet gränsar i öster till ett område som enligt det geotekniska PM:et inte har tillfredsställande stabilitet. Ett skred strax utanför planområdet kan genom omgivningspåverkan påverka planområdet. SGI och Länsstyrelsen anser att det ska säkerställas att planen inte påverkas vilket kan innebära att stabilitetsförbättrande åtgärder är nödvändiga även utanför planområdet. Nödvändiga åtgärder måste säkerställas i planen.

I planbeskrivningen anges under kapitlet *Geoteknik* att stabilitetsförbättrande åtgärder är nödvändiga men att andra åtgärder är möjliga och hänvisar till regelverket. Det kan antas att man då menar BFS 2011:10, EKS8. Noteras bör att denna inte gäller naturliga slänter utan geokonstruktioner. Notera

vidare att IEG:s tillämpningsdokument inte är regelverk. Planen anger vidare att lastrestriktioner (b) ska gälla efter att stabilitetsförbättrande åtgärder genomförts. Länsstyrelsen anser att det ska vara säkerställt vid planens antagande att marken är lämplig för sitt ändamål. Denna typ av åtgärder kan inte, enligt PBL 1987:10, skjutas till senare skede.

Inom området nännast Säveån (PARK) anges en markbelastningsrestriktion på 0 kPa. Denna restriktion innebär att inga uppfyllnader eller andra belastningar är möjliga om inte lastkompensation utförs. På illustrationsritningen visas bl.a. gång- och cykelstråk och markbeläggning. Det är tveksamt om angiven belastningsrestriktion är lämplig med tanke på det framtida utnyttjandet. Länsstyrelsen anser att detta behöver studeras ytterligare och eventuellt revideras i planen.

I planbeskrivningen anges att det eventuellt behövs ett högvattenskydd vid den västra tillfartsvägen. Vidare kan man också läsa att "*marknivåerna ska väljas med hänsyn till risk för översvämningar på grund av framtida klimatförändringar*". Det framgår inte vilka nivåer som avses. Länsstyrelsen anser att översvämningensrisken och eventuell påverkan med hänsyn till ökade vattennivåer orsakat av klimatpåverkan måste utredas och beskrivas ytterligare. Krävs särskilda marknivåer för att riskerna för översvämning ska vara acceptabla ska dessa säkerställas i planen. Kommunen bedömer att översvämning vid enstaka tillfällen kan vara acceptabelt för marken närmast ån. Länsstyrelsen anser att det bör förtydligas vad som avses med enstaka tillfällen. För rekommendationer kring hur översvämningsfrågor kan hanteras hänvisas till rapporten *Stigande Vatten* (Länsstyrelserna i Västra Götalands och Vännlands län; 2011), som kan hittas på Länsstyrelsens hemsida.

Om ett högvattenskydd måste anordnas behöver det även klarläggas att stabiliteten är tillfredställande för att kunna anordna ett sådant skydd.

Utmed Säveån finns erosionsskydd av varierande kvalitet. Det anges på plankartan att erosionsskydd får anordnas. För ett långsiktigt bibehållande av säkerheten och i den omfattning som anges i det geotekniska PM:et, d.v.s. även i anslutning till lokalgatan, är det nödvändigt att erosionsskyddet anläggs. Länsstyrelsen anser därför att det måste på ett tydligare sätt säkerställas att det blir utfört. Genomförandet behöver därför beskrivas ytterligare i genomförandebeskrivningen. Erosionsskydden kan vara tillståndspliktiga och i så fall behöva tas upp i samband med tillståndsprövningen för påverkan på Natura 2000.

Riskerna för skred översiktligt utredas. Det står i *PM Riskbedömning gällande industriverksamhet samt skred av förorenad mark* att riskerna för skador på människors hälsa till följd av skred finns vilket bör beaktas i kommande skeden. Underlaget sägs i PM:et vara osäkert och riskmatrisen bör ses som ett hjälpmedel för att se i vilka scenarier riskerna är större än andra. Det föreslås att tänka igenom riskerna och möjliga förebyggande åtgärder för alla scenarier som hamnat i gult område i riskmatrisen. Det konstateras även i planbeskrivningen avseende risker gällande skred att risker för både

skador på människors hälsa och på miljön finns. Länsstyrelsen anser att det behöver framgå av planhandlingarna vilka åtgärder som ska vidtas och hur dessa säkerställs.

Riskerna från SKF:s verksamhet har bedömts som små då avståndet till planerad bebyggelse är 200-300 m. Länsstyrelsen gör ingen annan bedömning.

I det geotekniska PM:et anges att risk för blockutfall eller bergras är mycket liten och inte ska påverka planområdet. Till denna bedömning finns foton i bilaga B. Länsstyrelsen och SGI gör utifrån redovisat underlag ingen annan bedömning.

De geotekniska förhållandena samt riskerna för skred, översvämning och erosion är sådana att frågeställningarna ovan tydligt måste klargöras i det fortsatta planarbetet för att avgöra markens lämplighet.

MKN för luft

I planbeskrivningen anges att problemet med partiklar troligen inte kommer att minska till år 2020, utan istället finns risk för högre PM₁₀-halter i de hårt trafikerade gaturummen. Det står vidare att MKN för utomhusluft inte klaras utan verkningsfulla insatser, för att sänka partikelhalterna utmed de trafikerade gatorna. Planhandlingen ger exempel på några sådana insatser.

Att förbjuda användningen av dubbdäck på vissa gator, se över halkbekämpningen, se över val av gatubeläggning och åtgärder som minskar trafikflödet, som anges som exempel, kan vara möjligheter att minska spridning av skadliga partiklar. Länsstyrelsen önskar dock att se en beskrivning av hur kommunen hanterar frågan i ett större perspektiv, exempelvis genom handlingsplan/åtgärdsprogram för luftmiljön i kommunen.

MKN för vatten samt fisk- och musselvatten

För Sävån gäller MKN för fisk- och musselvatten samt MKN enligt förordningen om förvaltning av kvaliteten på vattentiljön (vattendirektivet). De miljökvalitetsnormer som gäller för Sävån har en tydlig koppling till vattenkvaliteten och den fysiska miljön i och vid Sävån. Miljöförbättrande åtgärder behövs för att god ekologisk status ska kunna uppnås. En god ekologisk status förutsätter även att gynnsam bevarandestatus för Sävålxaxen säkerställs.

Dagvattenutredningen saknar belastningsberäkningar, vilket Länsstyrelsen anser måste kompletteras. Föroreningsbelastningen bedöms inte öka, men det går inte av handlingarna att utläsa hur situationen ser ut idag. Det anges i planhandlingen att dagvattenhanteringen inte bedöms innebära någon försämring av vattenkvaliteten. Syftet med MKN för vatten är att vattenkvaliteten ska förbättras, så att angiven status kan uppnås till normåret. Som kommunen anger i planbeskrivningen bedömer Vattenmyndigheten att det finns risk att god ekologisk status respektive god kemisk status inte uppnås för Sävån till år 2015. Detta innebär att kommunen behöver överväga att

förbättra dagvattenhanteringen så att belastningen på Sävån minskar markant.

Mellankommunala frågor och regionala förhållanden

I planbeskrivningen anges att det foreslagna handelsområdet är utformat för att fungera som ett regionalt handelscentrum, som idag saknas i denna del av regionen. Länsstyrelsen anser att definitionen av region behöver förtydligas med tanke på att det finns ett flertal större handelsetableringar runt centrala Göteborg och även nära Göteborgs östra delar, däribland Allum i Partille.

Länsstyrelsen kan inte se att varken den fördjupade översiktsplanen för delar av Bagaregården och Gamlestaden eller den aktuella detaljplanen har kommunicerats med Partille kommun. Länsstyrelsen anser att Partille kommun behöver höras i samband med detta planarbete bl.a. med hänsyn till det foreslagna handelsområdets betydande omfattning (76 000 m²), att detta område har dubblats sedan framtagandet av den fördjupade översiktsplanen och att syftet med planen anger att området ska fungera som ett regionalt handelscentrum.

Strandskydd

Den 1 juli 2009 trädde en ny strandskyddslag ikraft. Strandskyddet återinträder när en äldre detaljplan ersätts av en ny detaljplan. Kommunen måste redogöra för hur strandskyddet kommer att hanteras i den fortsatta planeringen.

Råd enligt PBL och MB

Natunmiljö

Den foreslagna östra tillfartsvägen kommer att innebära ingrepp i en biotopskyddad allé. Detta kräver dispens enligt biotopskyddsbestämmelserna i 7 kap. MB. Dispens söks hos Länsstyrelsen. För ingrepp i biotopskyddade miljöer ställer Länsstyrelsen alltid krav på kompensation. Kompensationen ska redovisas i dispensansökan.

Kulturmiljö

Länsstyrelsen ser det som positivt att karaktäristiska byggnader och arkitektoniska detaljer säkerställts genom bevarandeariktade bestämmelser i detaljplanen.

I kulturmiljöunderlaget har V-fabriken, Härden, särskilt lyfts fram som en byggnad med kulturhistorisk särställning i området. Länsstyrelsen ställer frågan om det finns någon möjlighet att istället bevara gavelpartierna utan att de rivs. Planförslaget redovisar förslag till uppbyggnad av endast den ena gaveln. De två gavlarna har ett värde i att stå tillsammans. Förslaget borde med fördel omfatta båda gavlarna.

Social robusthet

Länsstyrelsen ser positivt på den stadsomvandling som planeras i Gamle-
staden. Genom att öppna upp tidigare stängda områden kan baniärer minska
och tryggheten öka. Med de stora ytor verksamheter som planen fareslår
och den risk som påtalas i planbeskrivningen att handelsområdet kan utfor-
mas så att gatorna avfolkas på kvällstid är det viktigt studera vidare hur
detta kan undvikas. Eventuellt kan detta komma att påverka planforslaget

En annan viktig aspekt som beskrivs i planbeskrivningen är barn och ung-
domars hälsa och säkerhet. Artillerigatan, med dess höga trafikbelastning,
kan påverka detta negativt. Länsstyrelsen anser att det är viktigt att gatan
utfonnas på så sätt att den både blir en del av en trivsamt och trygg boende-
miljö samt att säkra passager skapas.

Behovsbedömning

Kommunen bedömer att förslaget innebär betydande påverkan på miljön
bl.a. med anledning av att planen innebär påverkan på Natura 2000-området,
Säveån. Länsstyrelsen delar kommunens åsikt. En miljöbedömning med
tillhörande miljökonsekvensbeskrivning (MKB) genomförs.

Beredning

Länsstyrelsens bedömning i ärendet har berörda statliga sektorsföre-
trädare beretts tillfälle att lämna synpunkter. Även representanter från en-
heten för skydd och säkerhet, kulturmiljöenheten, miljöskydds-enheten, na-
turvårdsenheten och vattenvårdsenheten har deltagit. Ärendet har handlagts
av Nina Storsveen och granskats av Karin Slättberg. Vad som angivits ovan
gäller som statens samlade myndighetsuppfattning vid en avvägning mellan
olika framtida synpunkter.

t- { a-S --c. ----i cwu9Q

Nina Storsveen

Karin Slättberg

Kopia till:

SGI

Trafikverket

Länsstyrelsen/

Enheten för skydd och säkerhet, Patrik Jansson

Kulturmiljöenheten, Lena Emanuelsson

Miljöskydds-enheten, Lotta Sahlin-Skoog

Naturvårdsenheten, Teresia Holmberg

Vattenvårdsenheten, Linus Andersson

Samhällsbyggnadsenheten enligt expeditionslista

